

Dr. theol Kjell Nordstokke ny rektor for Diakonhjemmets høgskolesenter:

Utdanning for kirke og samfunn - en dristig tanke

- Når det i formålet for Diakonhjemmets høgskolesenter heter at det skal utdanne for kirke og samfunn, oppfatter jeg ikke det som en nødløsning. Det er tvert i mot en dristig tanke, sier Kjell Nordstokke som nylig har mottatt stillingen som rektor ved Diakonhjemmets høgskolesenter. Han tiltrer 1.1.96 etter å ha avsluttet sin toårige åremålsstilling som professor i systematisk teologi og økumenikk ved Escola Superior de Teologia i Sao Leopoldo i Brasil.

Av Leif Kjell Askeland

Kjell Nordstokke har for tiden permisjon fra sin stilling som studierektor for Den teologiske høgskolen ved Diakonhjemmets høgskolesenter. Nordstokke er oppvokst på Stokkastrand sør på Karmøy i Rogaland, han tok artium på Bryne Landsgymnas og fikk sin teologiske utdanning på Misjons-høgskolen i Stavanger med eksamen fra Menighetsfakultetet i 1973. Han har bakgrunn som misjonsprest i Brasil for Det norske Misjonsselskap (74-81) og har ledet Kirkens u-landsinformasjon (82-85). Til Diakonhjemmet kom han som studierektor i 1990 etter en periode med doktorgradsarbeid som ble fullført ved Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo i 1991.

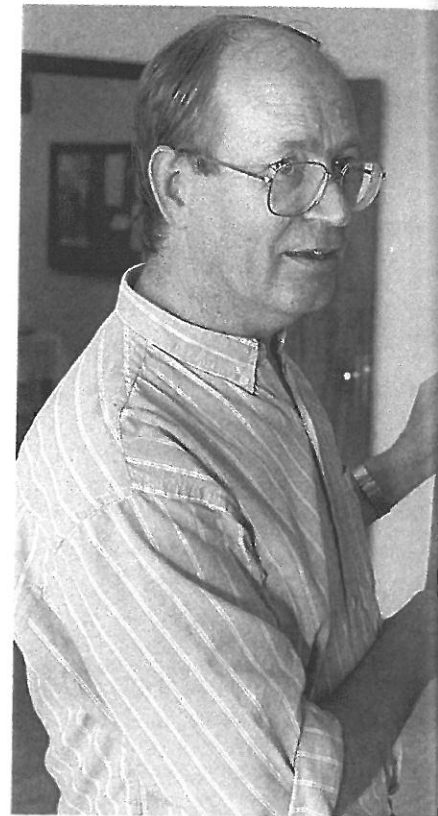
Kjell Nordstokkes teologiske arbeid er sterkt knyttet til den søramerikanske frigjørings-teologien. Gjennom doktoravhandlingen leverte han et forsvar for den brasilianske teologen Leonardo Boff. Han stod for en teologi og et praktisk kirkeliv som ga ham taleforbud i den katolske kirke.

Som rektor for Diakonhjemmets høgskolesenter får Kjell Nordstokke ansvar for en stab på 100 personer og 750 heltidsstudenter fordelt på utdanningene til sykepleier, sosionom og diakon samt 16 videreutdanninger og en forskningsavdeling med 15 faste og engasjerte forskere.

- For meg har diakonien blitt stående der ord ikke er nok, sier Kjell Nordstokke.

- Når verken forkynnelsen alene eller den sosiale analyse gir gode nok svar, blir diakonien stående som et troverdig tegn.

Et laboratorium

- Med en fot i Brasil, en i Norge og interesse og kunnskap på et bredt teologisk felt, hva har fått deg til Diakonhjemmet høgskolesenter som rektor?

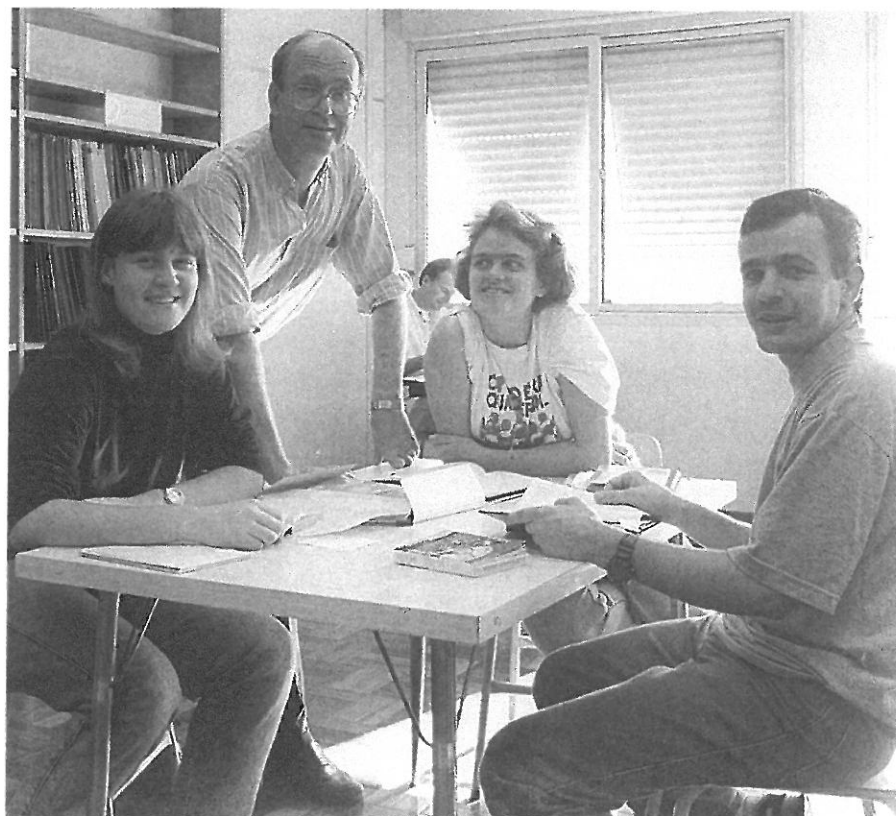
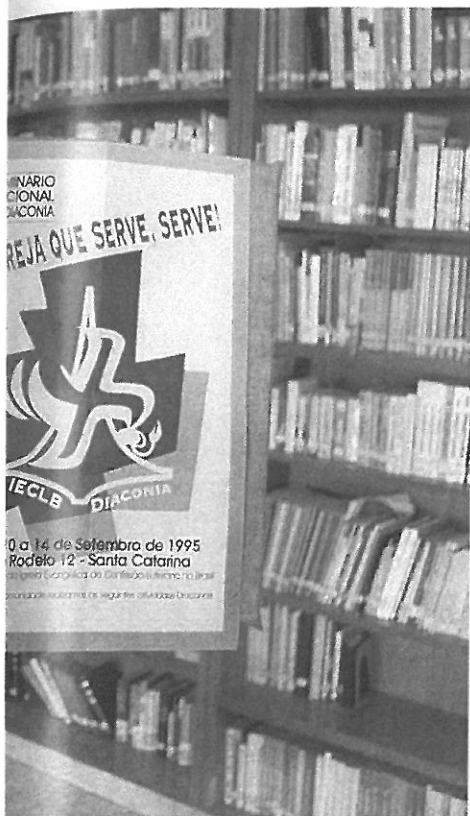
- To ting veier tungt. Det ene er Diakonhjemmet som sted. Det er et godt sted å være og å jobbe på. Det andre er diakonien som fag og som praksis. Da jeg søkte jobben var det ut fra et engasjement for dette og at jeg kan identifisere meg dypt med det denne institusjonen gjør.

- Hva gjør Diakonhjemmet til et godt sted å jobbe på?

Diakonhjemmet er et laboratorium for å teste tanker og erfaringer i skjæringspunktet mellom kirke og samfunn. Det er et laboratorium som kirken i høy grad trenger, men som også er nyttig for samfunnet, sier Kjell Nordstokke og filosoferer lett over hva billedbruken gir: I et laboratorium finnes frihet og ingredienser til å oppdage nye ting og til å se nye sammenhenger, men også risiko for eksplosjon.

Den som måtte slutte at Nordstokke vil gå til reagensene for å lage tilfeldige blandinger tar feil.

- Målsettingen ligger i bunnen med klare føringer for arbeidet. Men det som kjenner Diakonhjemmets høgskolesenter er den brede og relevante erfaringsvirkeligheten, sier Nordstokke og tilføyer at denne

kunne vært utnyttet bedre enn det som ofte skjer i arbeidet for de overordnede mål.

Dristig

- Formålet; å utdanne for kirken og for samfunnet, kan høres fint ut, sier Nordstokke under henvisning til at noen også ser på dette som en måte å favne bredden i en institusjon med et aktivitetsnivå som går langt utover det kirken har behov for av medarbeidere, forskning og konsulentarbeid.

- Jeg oppfatter ikke dette som en nødløsning, men som en dristig formulering forpliktet på institusjonens grunnlag. Det ville være langt lettere å avgrense seg til utdanning kun for kirken eller kun for samfunnet.

Nordstokke ser gjennom dette en bred ambisjon på vegne av kirken hvor diakonien gjerne må finne allierte.

- Det å ville et godt samfunn er ingen dårlig vilje. Det bekymrer ikke meg at vi deler denne viljen med andre. Vi må ikke avgrense et diakonalt samfunnsengasjement til det diakonen gjør, eller for den del til det som kristne kan gjøre. For diakonien er det en styrke om den vet å samhandle på en god måte, sier Nordstokke samtidig som han understreker at diakoni som praksis er kirkens handling.

- Men når kirken organiserer sin diakoni er ikke det alt som skal og må gjøres for det gode samfunn. Ved Diakonhjemmet gis det utdanning i et mye videre perspektiv.

Best bevarte hemmelighet

- Har kirken inkludert dette i tenkningen om sin rolle i samfunnet?

- Det sies at diakonien er kirkens best bevarte hemmelighet. Diakonhjemmet bør nok også se den muligheten som ligger i å hjelpe kirken til å oppdage den frihet til å handle som diakonien gir. En unik mulighet til å være nær mennesker der de er.

Noe godt i denne verden

- Det som møter oss gjennom media er vel heller kirkens forsøk på etisk og moralsk grensesetting?

- Kirken makter dessverre ofte bare å peke på den kirken som er moralens vokter. Her er det viktig å finne frem til en sammenheng mellom diakoni og forkynnelse. Den kristne handling er ikke bare å demme opp mot det negative. Kirken må forkynne et håp om at det er mulig å bygge noe godt i denne verden. Diakonien er en kjærlighet sprunget ut av tro, båret oppe av håp, sier Nordstokke og minner om at mange av diakoniens store personligheter har vært og er «stabeister» på håpets vegne.

- En diakoni som ikke tror på håpets mulighet reduseres til saksbehandling og vedlikeholdsarbeid. Det har med hele vår yrkesutøvelse å gjøre og gjelder i høy grad også sykepleiere og sosionomer i møte med mennesker i krise. Hvordan skal man kunne

Påtroppende rektor ved Diakonhjemmets høyskolesenter, Kjell Nordstokke, veileder en gruppe studenter ved Escola Superior de Teologia, hvor han for tiden er professor i systematisk teologi og økumenikk. Institusjonen utdanner prester og diakoner for den lutherske kirken i Brasil. En kirke som i høy grad vektlegger diakonien. Hvert år fokuseres det på ett nytt tema med plakater og studiemateriell til alle landets menigheter (bilde t.v.).

følge mennesker i møte med livstruende sykdom og død eller sosial krise og fornedrelse om man ikke tror på håpets mulighet?

Håp, ikke statistikk

- Håp handler ikke om statistikk. Dette forstod den brasilianske erkebiskopen Helder Câmara da han formulerte uttrykket «Abrahamittisk minoritet». Abraham trosset all statistikk da han alene med sitt hus gjorde oppbrudd og tok veien fatt i retning av et lovet land. Slik handlet han i tro med et håp om hva de som en liten minoritet skulle bety i Guds plan.

- Her finnes et spennende møtepunkt med sykepleie og sosialt arbeid. Man blir stående tilbake med en faglig nakenhet om man ikke kjenner nødvendigheten av å inkludere håpet og troen på en fremtid. Sam-

(Forts. neste side)

tidig trenger troen og håpet en faglighet og kontakt med virkeligheten.

Tverrfaglighet

- Det har vært en tendens til å se diakonien som en type tverrfaglighet med noe åndelig «attåt»?

Nordstokke mener det enda er mye uutforsket i den tverrfagligheten høgskolesenteret rommer.

- Vi trenger å teste ut tverrfagligheten enda mer. I praksis blir tverrfaglighet lett «mangefaglighet» eller retorikk, svarer han og etterlyser en mer uredde holdning til virkelig analyse og utprøving når ulike fag møtes. Som eksempel nevner han at teologene i større grad burde lære av religions-sosiologene, og at man i kirken ikke i tilstrekkelig grad utnytter denne muligheten. Her tenker kirken for smått.

- De helse- og sosialfaglige profesjonene har også mye uoppdaget landskap å gå inn i når det gjelder den betydning religiøs gruppeidentitet kan ha for sosial forandring og frivillig innsats.

Dristigere forhold til ressursene

- Vi burde også tenke langt dristigere om de ressursene vi sitter på. Ofte tenkes det alt for byråkratisk og materialistisk. Her i Brasil ser vi hver dag hvor utrolig mye som kan gjøres med små ressurser. Ofte dreier det seg om å gi verdi til innsats som vanligvis ikke verdsettes. En dagliglivets innsats, utført av kvinner uten hensyn til egen vinning.

Dette er i følge Nordstokke innsats uten vidløftige forhold. Slik det også er i Norge der en diakon utløser 4-5 årsverk av frivillig innsats.

Biografi

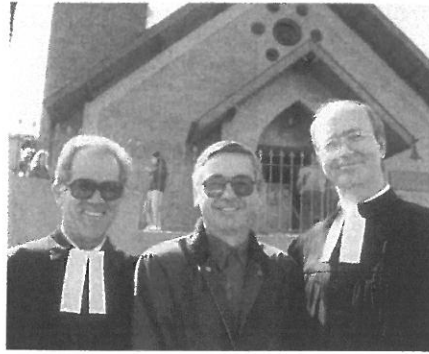
- Hvorfor dette engasjementet for diakoni og praktisk innsats fra en avansert tenkende teolog?

- Det henger sammen med min egen biografi. Den har blitt preget av en latinamerikansk verden full av urett og lidelse. Den har fått meg til konstant å spørre om hva det vil si å være kristen. Å tro på Gud. Å håpe.

- Diakonien har blitt stående der ord ikke er nok. Der politisk praksis ikke er nok og riktig analyse heller ikke duger alene. Når verken forkynnelsen alene eller den sosiale analyse gir gode nok svar, blir diakonien stående som et troverdig tegn.

Spiritualitet

- Møtet med diakoner og diakonisser i slummen og blant ustøtte i Brasil etterlater et sterkt inntrykk av åndelig liv og praktisk diakoni i en uløselig forening. Her må en

Som misjonsprest for Det norske misjons-selskap grunnla Kjell Nordstokke (t.h.) en forstadsmenighet i Curitiba: Martin Luhter menigheten. I mai i år feiret han en livskraftig menighets 20 årsjubileum sammen med nåværende sokneprest Werner Brunken (t.v.) og menighetsrådsformann Rahman Schmidt.

utdanningsinstitusjon i Norge ha noe å lære?

- Jeg liker godt ordet spiritualitet. Det er en måte å se på. Ikke først og fremst som i et spill, men som en måte å se andre mennesker på. Hvordan vi ser og tolker den verden vi er en del av. At vi ser menneskene som Guds skapning og denne verden som arena for Guds fremtid. Hvordan jeg ser meg selv som et instrument for Guds handling i denne verden.

- Det er viktig å utvikle og utforme en diakonal spiritualitet. Ikke som noe annerledes, men som en side ved praksis som gjør diakonien bærekraftig. Det er en spiritualitet som alle kan ta del i, den er ikke forbeholdt diakonen. Det er en hverdagens mystikk.

Stor faglig bredde

- Som rektor og teolog skal du også favne hele den faglige bredden i høgskolesenteret?

- Jeg kommer ikke til å bidra med noen teologisk overbygning eller modell for å kontrollere og teste de andre fagene, sier Nordstokke som heller ikke vil være selvutsluttende på eget fags vegne.

- Teologien har sin egen substans, forståelsesramme, menneskesyn og syn på grunnleggende verdier. Den har også et bilde av en Gud som handler.

Kjell Nordstokke er frimodig på teologiens vegne og mener den rommer tolkningssnøklere som er fruktbare også for andre fag.

- Teologien kan være en viktig samtalepartner, ikke minst i en samfunnssituasjon med knappere ressurser hvor grunnleggende fordelings- og verdispørsmål kommer opp.

Dialog

- Diakoni og dialog har ikke bare en fonetisk samklang. Begge ord betegner en

gjensidighet. Som dialogen forutsetter også diakonien en samhandling mellom mennesker. Derfor er også en diakonal teologi i sitt vesen lyttende, sier Nordstokke og minner om at man ikke går inn i en dialog for å kontrollere andre, men med en innrømmelse av at den andre har noe viktig å si samtidig som man selv bidrar med noe man står for.

Virkelighetsnær og kritisk

- Diakoni som fag er alltid virkelighetsnær og kritisk. Er diakonien bare kritisk, blir den teoretisk. Er den bare virkelighetsnær, blir den bare en bekreftelse av praksis.

Kjell Nordstokke er glad den positive utviklingen diakonien har hatt i Den norske kirke både ved det økende antall diakoner og i kvaliteten i det diakonale arbeidet.

- Men vi må være kritiske til om dette fører til en borgerliggjøring av diakonien ved at den i første rekke tar seg av de veltilpassede unntakssituasjoner fremfor den permanente nød. Den tradisjonelle institusjonsdiakonien greide på sin side å gjøre noe for dem som virkelig var satt utenfor i samfunnet.

Ikke mål, men middel

Kjell Nordstokke går til rektorstillingen ved Diakonhjemmets høgskolesenter med ydmykhet.

- Det er mye jeg ikke kan om det å drive skole på dette nivå, sier han og mener han er helt avhengig av gode medarbeidere. Han vil satse på dialog, og å utvikle en klar, felles forståelse av hva høgskolesenteret bør gjøre og hvorfor.

- Vi må skape en bevissthet om at Diakonhjemmet ikke er et mål men et middel. Derfor må vi spørre oss om investeringer, integrasjon, organisasjonsendringer og om det nye bygget bidrar til å realisere denne målsettingen.

Tro virksom i handling

I disse dager kommer det ut en bok om diakoni i Brasil hvor Nordstokke er en av bidragsyterne. Den har fått tittelen «Diakoni, tro virksom i handling». Der skriver Nordstokke blant annet:

- Diakoni er et gammelt gresk ord. Det peker tilbake til en begynnelse og en person. Det angir et startpunkt. Men det vil alltid være kirkens oppgave å gi det nytt innhold. Diakoni kan aldri være tradisjon, bare svar på de virkelige utfordringer. Den vil alltid være kontekstuell.

- Diakonien har alltid et blikk til sine røtter, men også et klart blikk på det som er her og nå når troen skal omsettes i handling.